

Crna Gora

MINISTARSTVO KAPITALNIH INVESTICIJA

Podgorica, 04.04.2022. godine

SEKTORSKA ANALIZA

**za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2023. godini**

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritentne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritentna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ smanjenje siromaštva	☒ zaštita lica sa invaliditetom
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ pomoć starijim licima	☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava
☐ nauka	☐ umjetnost	☐ kultura
☐ zaštita životne sredine	☐ održivi razvoj	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore
☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj	☐ zaštita dobrobiti životinja
☐ zaštita zdravlja bilja	☐ odbrana	☐ bezbjednost u saobraćaju
☐ unaprjeđenje zaštite na radu	☐ sport	☐ šumarstvo i prerada drveta
☐ vladavina prava	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ rodna ravnopravnost
☐ tehnička kultura	☐ zaštita potrošača	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ borba protiv bolesti zavisnosti	☐ lovstvo	☐ energetika i energetska efikasnost
☐ digitalizacija	☐ reforma javne uprave	
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): _____		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2023. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritete probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Saobraćaj je dio svakodnevnog života, i povećanje bezbjednog učestvovanja u saobraćaju je od ključne važnosti za unapređenje kvaliteta života građana.

Zaštita lica sa invaliditetom je jedan od važnih elemenata društveno-razvojne, ekonomske i prije svega socijalne politike uopšte, pri čemu treba afirmisati razvoj zaštite osoba s invaliditetom u okvirima moderne, pluralne socijalne politike, imajući u vidu osobu s invaliditetom kao pojedinca, ličnost sa svim opštim i specifičnim potrebama.

Što se tiče sektora saobraćaja, jako je bitno posvetiti pažnju za povećanje nivoa učešća osoba s invaliditetom u istom. Jedan od važnih segmenata položaja osoba sa invaliditetom u društvenoj zajednici odnosi se na pravo za bezbjedno učešće u saobraćaju, kao i lakši i efikasniji pristup sadržajima od javnog interesa.

Pristupačnost i dostupnost javnog saobraćaja i usluga je jedno od osnovnih prava osoba sa invaliditetom, garantovano međunarodnim, međunarodnim i domaćim propisima. Pristupačnost saobraćaja obuhvata više segmenata: pristupačnost svih sredstava javnog prevoza, pristupačnost objekata u službi saobraćaja (stanice, aerodromi, luke...), potom javnih površina i prostora (trotoari, raskrsnice, stajališta, peroni, pristaništa, odnosno obale). Ono se tretira na istoj ravni garancija kao što je pristupačnost fizičkog okruženja, informacija, komunikacija i tehnologija. Stepens ostvarivanja prava osoba sa invaliditetom u oblasti javnog saobraćaja, zavisi od pristupačnosti okruženja, dok aktivnosti i vidljivost OSI u društvu zavisi od nivoa pristupačnosti prevoznih sredstava i usluga u oblasti saobraćaja.

Dodatan problem u ovoj oblasti predstavlja stepen informisanosti o pravima osoba sa invaliditetom na slobodno i bezbjedno kretanje, pa se tako često dešava da i u situacijama kada su omogućena ostvarenja prava OSI (postojanje ravnih površina,

pristupačnih saobraćajnica, predviđena parking mjesta za osobe sa invaliditetom), OSI ne mogu ostvariti svoja prava, jer im se ista krše od strane drugih učesnika u saobraćaju.

Nemogućnost uspostavljanja adekvatne komunikacije između OSI pružalaca usluga u oblasti javnog saobraćaja, su svakodnevni problemi osoba sa invaliditetom. Pružaoci usluga u oblasti javnog saobraćaja nijesu dovoljno edukovani o načinima pružanja adekvatne podrške i asistencije osobama sa invaliditetom (neispravno rukovanje pomagalima, neadekvatna asistencija prilikom ulaska i izlaska iz prevoznog sredstva, i sl.).

U posljednje vrijeme sproveden je značajan broj aktivnosti koje se odnose na prilagođavanje putne infrastrukture licima sa invaliditetom, u prvom redu donošenje odluke o postavljanju pristupnih rampi, liftova i sličnih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti, i lica sa invaliditetom, adaptacija saobraćajnih površina za kretanje lica sa invaliditetom i osoba sa oštećenim vidom, opremanje semaforskih signala zvučnom signalizacijom za potrebe osoba sa oštećenim vidom. Međutim, bez obzira na sve sprovedene aktivnosti u oblasti pristupačnosti u saobraćaju licima sa invaliditetom, i dalje postoji čitav niz problema koji otežava ili onemogućavaju nesmetano kretanje i prevoz lica sa invaliditetom, ili ne osigurava bezbjednost u saobraćaju. Navedeni problem nije samo izražen na nacionalnom nivou, već izostaje dosljedna i koherentna politika na nivou lokalnih zajednica. Bezbjednost lica sa invaliditetom u saobraćaju nalazi se u grupi najaktuelnijih tema o bezbjednosti saobraćaja u posljednjih 10 godina.

Da bi lica sa invaliditetom bila uključena u tokove saobraćaja, prije svega treba da se radi na podizanju nivoa svijesti ostalih građana, da su oni takođe ravnopravni građani i učesnici, u svim oblicima privrednog i društvenog života. Kao glavni problem prepoznaje se nedovoljna osviještenost društva u cjelini, pri čemu se može uzeti kao glavni uzrok nedostatak javnih kampanja, kao i aktivnosti javnog zagovaranja i medijske podrške. Saradnjom sa NVO i finansiranjem projekata iz oblasti zaštite lica sa invaliditetom u saobraćaju doprinijelo bi se podizanju nivoa uključenosti OSI u saobraćajne tokove. Pored podizanja nivoa svijesti građana o OSI kao učesnicima u saobraćaju, takođe treba raditi na promociji zakonskih prava za OSI, i određenim benefitima, koji po zakonima iz nadležnosti Ministarstva pripadaju njima. Saobraćaj predstavlja međusektorsko i međuresorno pitanje za čije uređenje su pored Ministarstva kapitalnih investicija, takođe uključeni i Ministarstvo unutrašnjih poslova, (bezbjednost saobraćaja) Ministarstvo ekologije prostornog planiranja i urbanizma (standardi i uslovi gradnje), Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (uslovi za auto škole prilikom obuke vozača, i drugo), te lokalne samouprave.

*U Crnoj Gori, od ukupnog broja stanovnika, 11% (68.064) osoba ima smetnje pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti zbog dugotrajne bolesti, invaliditeta ili starosti, pokazali su podaci sa Popisa 2011. godine. Prema podacima, 5% crnogorske populacije

ima problem sa kretanjem, 2% sa vidom iako koristi naočare i sočiva, a od ukupnog broja stanovnika 1% stanovništva ima problem sa sluhom i pored korišćenja slušnih aparata. Smetnje sa pamćenjem, koncentracijom ili za vrijeme sporazumijevanja sa drugima ima 1% stanovništva, dok 4% stanovništva osjeća teškoće druge vrste.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem

Izvor(i) podataka

Publikacija-Komentari Komiteta UN o pravima OSI 2021-UMHCG

Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2017-2021

Strategija razvoja saobraćaja 2019-2035;

Zakon o putevima;

Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju;

Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe;

Zakon o bezbjednosti, organizaciji i efikasnosti željezničkog saobraćaja;

Zakon o vazдушnom saobraćaju;

Pravilnik o označavanju mjesta za parkiranje vozila lica sa invaliditetom i izgledu znaka pristupačnosti kojima se obilježavaju vozila lica sa invaliditetom;

Pravilnikom o tehničkim specifikacijama interoperabilnosti koje se odnose na pristupačnost željezničkog sistema osobama sa invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću;

Ministarstvo kapitalnih investicija:

- Direktorat za drumski saobraćaj;
- Direktorat za državne puteve;
- Direktorat za pomorski saobraćaj i unutrašnju plovidbu;
- Direktorat za željeznički saobraćaj;
- Direktorat za vazdušni saobraćaj;

- <https://mki.gov.me/biblioteka/zakoni>

- <https://mki.gov.me/biblioteka/pravilnici>

- <https://mki.gov.me/biblioteka/strategije>

<https://www.gov.me/mif/socijalna-i-djecja-zastita/briga-o-osobamasa-invaliditetom>

<p>Zaključna razmatranja Komiteta za prava osoba sa invaliditetom (septembar 2017.)</p> <p>Crnogorski alternativni izvještaj o sprovođenju Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori 2017 godina</p>	
--	--

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<p>Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju</p>	<p>("Službeni list CG", br. 71/2017 i 67/19") Ovim zakonom propisani su dodatni uslovi u odnosu na stari zakon, a vezano za, pristupačnost saobraćajnih objekata (autobuskih stanica) licima sa invaliditetom.</p> <p>Proklamuje dostupnost usluga prevoza svim učesnicima. Ovim propisom stvoren je osnov da se licima sa invaliditetom kroz poseban linijski prevoz učini dostupnim drumski saobraćaj koji se obavlja redovno na određenoj liniji. Navedeni propis, kao obavezan uslov za dobijanje licence za pružanje usluga autobuske stanice, predviđa "prilaz za invalidna lica", te u slučaju nepoštovanja nadležni inspektor je dužan da preduzme mjere u skladu sa zakonom. Obezbjedivanje prevoza lica sa invaliditetom regulisano je i nizom podzakonskih akata na osnovu ovog zakona.</p>

Zakon o putevima

Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima

Mjere i aktivnosti za postizanje navedenog:

- Izrada i podjela promotivnog materijala autoprevoznicima koji će se uputiti i upoznati sa sadržajem pomenutog Zakona, a sve cilju poštovanja i primjene zagantovanih prava licima sa invaliditetom u oblasti saobraćaja.

Zakon o putevima je objavljen u ("Službenom listu CG", br. 82/2020) kojim se uređuje pravni položaj javnih i nekategorisanih puteva, način upravljanja, finansiranja i izgradnje javnih puteva, održavanje, zaštita, nadzor kao i druga pitanja od značaja za puteve. U tom smislu u članu 21 ovog Zakona propisano je oslobađanje od plaćanja putarine i korisničke naknade koji glasi:

- naknada za upotrebu javnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta (putarina ili korisnička naknada) ne plaća se za vozila koja su obilježena znakom pristupačnosti u skladu sa zakonom kojim je uređena bezbjednost saobraćaja na putevima.
- Organ uprave, nadležni organ lokalne samouprave, odnosno privredno društvo koje upravlja putem (u daljem tekstu: upravljač puta) izdaje potvrdu o oslobađanju plaćanja naknada za upotrebu javnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta (putarina ili korisnička naknada).

Mjere i aktivnosti za postizanje navedenog:

- Promovisanje prava lica sa invaliditetom, upoznavanje istih sa benefitima koji su uređeni u navedenom Zakonu.

("Sl. list CG", br. 33/12 i 58/14, 14/17-odluka US i 66/19), propisano je da lica sa invaliditetom uživaju posebnu zaštitu (član 5). Istim zakonom prepoznati su u pojmovniku vozila koja služe za prevoz lica sa invaliditetom, te zavisno od brzine kretanja i namjene, razvrstana su u tri kategorije učesnika u saobraćaju: pješak, vozilo, specijalno putničko vozilo, u odnosu na koje kategorije su ostali učesnici dužni da se ponašaju sa povećanom pažnjom. Ovim propisom definisani su načini obilježavanja vozila čiji su vlasnici ili korisnici lica sa invaliditetom, kako bi bili prepoznati od drugih učesnika u saobraćaju i shodno tome uvažili posebnu zaštitu.

Propisano je da opština reguliše saobraćaj na svom području na način da, pored ostalog, određuje prostore za parkiranje vozila, zabrane parkiranja i mjesta ograničenog parkiranja (koja je dužna da obezbijedi bez naknade, čiji broj određuje skupština opštine). U članu 18, uređeno je radi lakšeg pristupa parkingu, ustanovama, državnim i drugim organima, javnim službama, plažama i drugim objektima i prostorima, da lice sa 80% ili više procenata tjelesnog oštećenja ili tjelesnog invaliditeta, odnosno lice kod kojeg je usljed tjelesnog oštećenja ili tjelesnog invaliditeta utvrđena nesposobnost donjih ekstremiteta od 60% ili više procenata, može obilježiti vozilo u kojem se prevozi znakom pristupačnosti, kojim se može obilježiti i vozilo udruženja. Znak pristupačnosti izdaje organ lokalne uprave nadležan za poslove saobraćaja, koji propisuje način označavanja mjesta za parkiranje, izdavanja i postavljanja znaka pristupačnosti, kao i izgled i sadržaj tog znaka, uz

saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja i socijalne i dječje zaštite.

Takođe, u članu 56 propisano je da vozač ne smije da zaustavi, odnosno parkira vozilo na mjestu na kojem bi ugrozilo bezbjednost drugih učesnika u saobraćaju ili predstavljalo smetnju za normalno odvijanje saobraćaja ili kretanje pješaka, a izuzetno vozač vozila označenog znakom pristupačnosti može da zaustavi vozilo i na mjestu na kojem je zabranjeno, ako time ne ugrožava druge učesnike u saobraćaju. Definisana su i pravila učestvovanja u saobraćaju od strane ovih lica, kako bi se obezbijedila njihova bezbjednost. Posebno je propisano da autobus za prevoz lica u javnom prevozu mora imati dva do šest sjedišta najbližih ulazu, rezervisanih za lica sa invaliditetom. Osim toga, zakon propisuje mogućnost obuke lica sa invaliditetom za vozača, u vozilu koje je specijalno adaptirano za potrebe tog lica (član 230).

Mjere i aktivnosti za postizanje navedenog:

Izrada i podjela promotivnog materijala, konkurs za fotografije, koje oslikavaju prepreke u smislu parkiranih vozila na trotoarima, spustovima za kolica i parking mjesta rezervisana za lica sa invaliditetom i izložbu ovih fotografija, te nastojanjem da se na javnim mjestima nađe što više poruka kako bi se uticalo na svijest građana.

- Uključivanje volontera u podjeli letaka, čime se želi poslati

Pravilnik o označavanju mjesta za parkiranje vozila lica sa invaliditetom i izgledu znaka pristupačnosti kojima se obilježavaju vozila lica sa invaliditetom („Sl. list CG br. 79/2016“)

Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe

poruka potrebe za umrežavanjem i zajedničkim djelovanjem na rješavanju poteškoća određenih grupacija građana.

- Rad na povećanju senzibiliteta vozača u javnom prevozu, koji treba da steknu svijest o tome da su osobe sa invaliditetom ravnopravni korisnici usluga javnog saobraćaja, a neophodno je da svi učesnici u saobraćaju i donosioci odluka u ovoj oblasti podignu svijest o tome koliko i sami mogu biti prepreka, te isto tako, da i svojim savjesnim ponašanjem, itekako mogu uticati na uklanjanje ovakvih prepreka.

Ovim pravilnikom propisuje se način označavanja mjesta za parkiranje, način izdavanja i postavljanje znaka pristupačnosti i izgled i sadržaj znaka pristupačnosti za vozila kojima se prevoze lica sa invaliditetom.

Mjere i aktivnosti za postizanje navedenog:

- Organizovanje okruglih stolova posvećeni pitanju učesnika lica sa invaliditetom u drumskom saobraćaju, sa akcentom na način primjene Pravilnika o označavanju mjesta za parkiranje vozila lica sa invaliditetom i izgledu znaka pristupačnosti kojima se obilježavaju vozila lica sa invaliditetom.

Član 65-kretanje lica sa invaliditetom, putnički, Ro-Ro putnički i brzi putnički brodovi moraju da imaju adekvatan pristup za ulazak lica sa invaliditetom. Brodovi iz stava 1 ovog člana

<p>Zakon o bezbjednosti, organizaciji i efikasnosti željezničkog saobraćaja</p> <p>Pravilnikom o tehničkim specifikacijama interoperabilnosti koje se odnose na pristupačnost željezničkog sistema osobama sa invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću (“Službeni list CG”, broj 45/20)</p>	<p>moraju biti konstruisani i opremljeni na način koji licima sa invaliditetom obezbjeđuje lako i sigurno ukrcavanje i iskrcavanje i pristup između paluba, uz asistenciju posade ili uz pomoć rampi ili liftova. Na brodovima iz stava 1 ovog člana moraju se na vidnim mjestima postaviti informacione oznake, odnosno naljepnice koje su lako uočljive i čitljive licima sa smanjenim mogućnostima kretanja i komunikaciona sredstva za vizuelno i verbalno objavljivanje važnijih informacija, kao i sistem za alarmiranje sa tipkama koji je lako pristupačan za ta lica. Ograde, koridori, prolazi, ulazi i vrata moraju omogućavati korišćenje i kretanje lica u invalidskim kolicima, a liftovi, palube za vozila, putničke prostorije za odmor, smještaj, kao i toaletne prostorije moraju biti konstruisane tako da budu lako pristupačne za ta lica.</p> <p>Član 54 stav 3, na željezničkim stanicama i stajalištima pristupi vozovima za prevoz putnika izvode se tako da omogućavaju što lakši pristup putnicima i licima sa invaliditetom.</p> <p>Član 1 ovog Pravilnika propisuje: željeznički sistem (podsistem ili dio podsistema infrastrukture) u odnosu na pristupačnost željezničkog sistema osobama sa invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću treba da ispunjava tehničke specifikacije interoperabilnosti.</p>
--	--

Zakon o vazdušnom saobraćaju

Crnogorski alternativni izvještaj o sprovođenju Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori 2017 godina

Član 2 stav 1: Tehničke specifikacije interoperabilnosti iz člana 1 ovog pravilnika date su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Prilikom nabavki novih vozova za prevoz putnika u tenderskim uslovima sastavi dio biće i uslovi koji su predviđeni tehničkom specifikacijom u skladu sa ovim Pravilnikom.

Član 54, Pružalac usluga prihvata i otpreme putnika dužan je da putnicima sa invaliditetom i sa smanjenom pokretljivošću pruža usluge na način koji tim licima omogućava da se pod jednakim uslovima i bez diskriminacije prevoze u vazdušnom saobraćaju.

Član 5: Zaključak se odnosi na obavezu Vlade da uradi analizu svih propisa koji definišu prava osoba s invaliditetom u oblastima koje uređuje Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba s invaliditetom, a koje su obuhvaćene i Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, i to u oblastima: informacija i elektronskih komunikacija, saobraćaja, samostalnog života i života u zajednici, porodičnih i bračnih odnosa, zatim zakona koji definišu pravnu, poslovnu i procesnu sposobnost, kao i u oblastima: obrazovanja i stručnog osposobljavanja, zdravstvene zaštite, socijalne i dječje zaštite i adekvatnog životnog standarda i u oblasti političkog i javnog život

Član 19: S obzirom da razvoj servisa podrške u lokalnim zajednicama zavisi od lokalnih vlasti, različita je i vrsta i obim usluga koje se nude u pojedinim lokalnim zajednicama. Samim tim, ukoliko osoba s invaliditetom odluči da promijeni mjesto

<p>Strategije za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom i promociju jednakosti 2017 – 2021. kao i Akcioni plan za realizaciju preporuka Komiteta UN o pravima OSI</p>	<p>življenja neće joj biti garantovane iste usluge, a takođe, ni isti nivo pristupačnosti, uključujući i saobraćaj (član 19, stav 1, tačka a UNCRPD).</p> <p>Član 20: Nepristupačnost javnog prevoza, saobraćaja, i javnih površina iziskuje dodatne troškove osoba s invaliditetom u oblasti lične pokretljivosti, a pravo na ličnu pokretljivost OSI nije uzeto u obzir prilikom kreiranja i razvoja politika.</p>
---	--

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
<p>Nevladine organizacije koje djeluju u oblasti zaštite lica sa invaliditetom shodno već stečenom iskustvu u radu na unapređenju položaja lica sa invaliditetom daće svoj doprinos u dijelu unapređenja pristupačnosti u saobraćaju licima sa invaliditetom. Veliki broj ovih organizacija je već kroz predhodno realizovane mnogobrojne aktivnosti dao svoj ogroman doprinos kako na samom</p>	<p>Porast nivoa saobraćajne kulture mjerljiv na primjer: broj ispitanika na temu poznavanja prava OSI kao učesnika u saobraćaju i saobraćajnim tokovima, minimum 10.000 ispitanika;</p> <p>Doprinos povećanju nivoa integracije OSI u oblast saobraćaja: broj sprovedenih akcija minimum 100;</p>	<p>Preporuke;</p> <p>Zaključci;</p> <p>Prijedlozi;</p> <p>Analize;</p> <p>Fotografije, video zapisi;</p> <p>Nivo dostupnosti u medijima i javnim oglašivačima, radio-tv emiterima.</p>

<p>unapređenju i proširenju pravne regulative u oblasti pristupačnosti licima sa invaliditetom tako i na polju adaptacije saobraćajnih objekata i saobraćajne infrastrukture;</p> <p>Takođe od NVO se očekuje podsticanje senzibilnosti društva i prava OSI, sistemskom i planskom edukacijom, informisanjem i uklanjanjem postojećih stereotipa i predrasuda;</p> <p>Informisanje lica sa invaliditetom o načinu primjene Pravilnika o označavanju mjesta za parkiranje vozila lica sa invaliditetom i izgledu znaka pristupačnosti kojima se obilježavaju vozila lica sa invaliditetom;</p> <p>Rad na povećanju senzibiliteta vozača u javnom prevozu, koji treba da steknu svijest o tome da su osobe sa invaliditetom ravnopravni korisnici usluga javnog saobraćaja, a neophodno je da svi učesnici u saobraćaju i donosioci odluka u ovoj oblasti podignu svijest o tome koliko i sami mogu biti prepreka, te isto tako, da i svojim savjesnim ponašanjem, i te kako mogu uticati na uklanjanje ovakvih prepreka;</p>	<p>Broj i vrsta pruženih usluga uključenosti OSI u oblasti saobraćaja i bezbjednosti, minimum 100 različitih vrsta usluga;</p> <p>Povećana informisanost građana o pravima OSI u oblasti saobraćaja: broj kampanja, video spotova, radio-tv emisija, profili na društvenim mrežama (kampanja kojom se može pokušati uticati na prepoznavanje uloge učesnika u saobraćaju u poboljšanju uslova za kretanje osoba sa invaliditetom), sveukupna pojavljivanja NVO na tv i radio emiterima minimum 50;</p> <p>Broj kreiranih analiza pristupačnosti sadržaja iz domena saobraćaja, kreiranje prijedloga mjera za prevazilaženje konstatovanih nedostataka i problema, 5 analiza;</p> <p>Afirmisanje slobode kretanja lica sa invaliditetom: broj edukativnih sadržaja, seminara, okruglih stolova i slično, minimum 30;</p> <p>Broj uključenih volontera u projektnim aktivnostima, čime se želi poslati poruka potrebe za umrežavanjem i zajedničkim djelovanjem na rješavanju poteškoća određenih grupa građana, sa posebnim osvrtom na OSI, minimum njih 100;</p>	<p>Izveštaji;</p> <p>Edukativne radionice;</p> <p>Edukativni programi;</p> <p>Video priče, stripovi i drugi sadržaji koji oslikavaju probleme i pozivaju na akciju;</p> <p>Zatupljenost u pisanim i elektronskim medijima;</p> <p>Mjerenje ostvarenih rezultata: statistički podaci, analize, ankete, i slično.</p> <p>Analiza ispunjavanja standarda pristupačnosti autobuskih stanica.</p>
---	--	--

<p>Promovisanje prava lica sa invaliditetom, upoznavanje istih sa benefitima koji su uređeni Zakonima iz nadležnosti Ministarstva;</p> <p>Rad na povećanju nivoa uključenosti osoba sa invaliditetom u tokove saobraćaja.</p> <p>Kroz udružene aktivnosti pojedinaca, grupa građana i organizacija civilnog društva znatno se može doprinijeti povećanju bezbjednosti saobraćaja i na taj način se smanjiti broj saobraćajnih nezgoda, povrijeđenih ili poginulih lica.</p> <p>Rad na edukaciji pružaoce usluga u oblasti javnog prevoza, o načinima pružanja adekvatne podrške i asistencije osobama sa invaliditetom.</p> <p>Obuka i za pružaoce usluga u oblasti saobraćaja, za nadležne inspekcije, lokalne samouprave koje nizom akata uređuju ovo pitanje na teritoriji svojih opština.</p>	<p>Broj i vrsta izrađenog i distribuiranog promotivnog materijala, konkursa za fotografije, koje oslikavaju prepreke u smislu parkiranih vozila na trotoarima, spustovima za kolica i parking mjesta rezervisana za lica sa invaliditetom i izložbu ovih fotografija, te nastojanjem da se na javnim mjestima nađe što više poruka kako bi se uticalo na svijest građana, minimum 1500 komada;</p> <p>Broj primjera dobre prakse opština, autoprevoznika, autobuskih stanica, građana i slično;</p>	
---	---	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2023. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2023. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>Dosljedna primjena i unaprjeđenje postojećih propisa radi povećanja opšteg nivoa pristupačnosti fizičke sredine, javnog prevoza i usluga licima sa invaliditetom;</p> <p>Zaštiti i unaprjeđivanje prava lica sa invaliditetom u oblasti saobraćaja kroz efikasan sistem zaštite, razvijanjem prevencije i sprečavanjem diskriminacije;</p> <p>Obezbjedjivanje uslova za puno i aktivno učestvovanje lica sa invaliditetom u svim oblastima društvenog života na ravnopravnoj osnovi kroz razvoj i primjenu politike pružanja jednakih mogućnosti, i razvoja univerzalnog dizajna posebno u oblasti saobraćaja ibezbjednosti;</p> <p>Upoznavanje društva s problemima i pravima lica sa invaliditetom sistematskom i planskom edukacijom i informisanjem.</p>	<p>Kroz edukaciju primjenom različitih metoda ide se ka ovom strateškom cilju. Jako važnu ulogu u tom procesu ima NVO sektor, posebno imajući u vidu akcije koje su do sada realizovane;</p> <p>Promovisanjem zagarantovanih prava osoba sa invaliditetom kroz različite akcije i programe, povećaće se stepen prava lica sa invaliditetom i njihova integracija u oblasti saobraćaja, kao i doprinijeti dostizanju evropskih standarda u svim vidovima javnog prevoza. Takođe kroz razne videove edukacije i različitim načinima informisanosti, od NVO se očekuje pomoć u bližem upoznavanju lica sa invaliditetom sa pravilnicima i zakonima koji su donijeti od strane Ministarstva, a koji se odnose na zaštitu prava lica sa invaliditetom u oblasti saobraćaja;</p> <p>Izrada i podjela promotivnog materijala, konkurs za fotografije, koje oslikavaju prepreke u smislu parkiranih vozila na trotoarima, spustovima za kolica i parking mjesta rezervisana za lica sa invaliditetom i izložbu ovih fotografija, te nastojanjem da se na javnim mjestima nađe što više poruka kako bi se uticalo na svijest građana;</p> <p>Rad na unaprjeđenje komunikacije između lica sa invaliditetom i prevoznika.</p>

	Analiza određenih podzakonskih akata i lokalnih dokumenata koji mogu doprinijeti adekvatnijim odredbama, procedurama i primjeni u praksi.
--	---

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2023. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
 <p>Zaštita lica sa invaliditetom u saobraćaju</p>	80.000,00 eura	

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2023. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Diretna ciljna grupa:

- Lica sa invaliditetom
- Pružaoci usluga u javnom prevozu
- Članovi porodice, prijatelji i komšije
- Nadležne inspekcije
- Lokalne samouprave

Indirektne ciljne grupe:

- Građani lokalne zajednice u kojoj borave i žive lica sa invaliditetom;
- Zainteresovana javnost;
- Mediji

Okviran broj korisnika projekta, a za koje se može realno očekivati iznosi bi oko 1000 lica. Ako uzmemo u prosjeku 2 osobe, koje će čuti za sami projekat, putem medija i oglašivača, ili na neki način biti dio projekta, onda bi to bilo još 2000 osoba. Optimalno očekivani broj od 1.500 do 2.000 osoba.

Potrebe ciljnih grupa:

- Prepoznavanje uloge učesnika u saobraćaju u poboljšanju uslova za kretanje osoba sa invaliditetom;
- Umrežavanje i zajedničko djelovanje u rješavanju poteškoća kretanja, i bezbjednosti u saobraćaju, lica sa invaliditetom;
- Promovisanje ravnopravnog korišćenja usluga javnog prevoza od strane OSI;
- Podizanje nivoa svijesti građana, da i oni sami mogu biti prepreka za uključenost lica sa invaliditetom u tokove saobraćaja, a isto tako svojim savjesnim ponašanjem mogu uticati na ukljanjanje tih prepreka.

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
 <p>Zaštita lica sa invaliditetom u saobraćaju</p>	12

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa:	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 5.600,00 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 7.000,00 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: *“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”*

5. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovalе u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
Zaštita lica sa invaliditetom u saobraćaju	3	

Ovjera ministra:

Mladen Bojanić

Ime i prezime

M.P.

Potpis